Ufitziu Limba Sarda de s'Ogliastra Personalizza 14 Nuovo Modifica articolo Reader Ciao, ulsogliastra
Aggiorna il tuo piano per rimuovere il banner e sbloccare più funzionalità, a partire da 4 € al mese
Scegli un piano

5 JUNE 2025 ULSOGLIASTRA EDIT

Su lande – unu contu de un'òmine de Biddamanna Strisàili de su 1910

Leadu dae su libru de Ernestu Nieddu "Cuaste? Biddamanna!"

Custu contu l'amus torradu a iscriere cunforma a sas règulas ortogràficas de oe (LSC).

ULS subracomunale de Biddamanna Strisàili 5 de su mese de làmpadas 2025

Ufitziu Linguìsticu Subracomunale
Biddamanna, Àrthana, Elini, Irbono

PROIETU "SU SARDU OGNI DI E IN OGNI LOGU 2"

Dae su libru "Cuaste? Biddamanna!" de Ernestu Nieddu

"Su lande"

Unu contu leadu dae un'intervista de un'òmine de su 1910.

Una bia apenas ca cumenciât a impertiae e a s'annieddigae su lande, sa gente si poniat totu in avolotu. Mannalithàrgios, porcàrgios, bacàrgios e crabàrgios addinnànt sa mata de orroali, o de lìlixi o lìlixi suèrgiu po nde pode pistae su lande prus bellu.
Ma peri is mannales teniant abbisòngiu de ddos gustae e de ddos imbonae; e in bidda, a cussu tempus, òntnia famìlia teniat, ci non prus, duos o tres mannales.
Po custu nce pensànt is fèmminas o is pagos òminis ci furint isfainaos.
Su Cumunu po apaxiae is partes e po non sucede ingrongas tra porcàrgios e bacàrgios, o tra pastores e fèmminas, decidiat de dividie su sartu: una parte a is fèmminas ci boliant andae a pistae lande po is mannales, s'atra a is pastores, irdiferentiniando porcàrgios, bacàrgios e crabàrgios.
Is fèmminas furint a frischingios e non biant s'ora de partie; de cithu, si bestiant de stravàciu, cun su mucadore a sa scoffoti e cun coxìngios de pedde crua e trucant a tropas, peri in die frita, conca a su monte o a Santa Bàrbara o a Sarònimis o a Baramùrgia o a Sa Pauli. Inseau su logu, is prus giòvanas e arriscadas pigànt a sa mata e pistant; cando iant fatu una bella pratha, dònànt manu a nde boddie su lande, is prus de is bias in mesu a sa clìxia mascrina ci cancarât peri is dìdos,

1

ULS subracomunale de Biddamanna Strisàili 5 de su mese de làmpadas 2025

collindo a giuntas, ponendo in coa e poi detando in is thaceddos fincias a ddos prene. Poi acapiànt is thaceddos, s'assantànt bene su tidile, poniant a cùcuru e torànt a bidda po scarriae totu àintro de càscias apositas postas in su bàsciu de domu o in caligunu stauleddu po sa provista. Su ci sobràt si podiat bende po si fae sa giorronada opuru fae a càmbiu a pare (lande po trigu o po casu o casu de fita o atru). Medas bias is prus lestras e ateneadas arrenesciant a fae peri duos o tres biaxos a sa die. Incapiàt peri a iscasceddae: fèmminas ci intràint in su tretu lassau a is pastores o pastores ci faiant imbucae is pegos in su lande de is mannales.
E tando ddue sucediat trèulu, e non bisòngiat a pensae ca is fèmminas si lassaent brusca, antis: caliguna de bròciu aboxinàt cantu a is pastores e ddis paràt barra.
Is pastores, ci non si biant apretaos de atru (fritu, riadas, fura), non pistànt su lande de is matas ma aguardànt a nde calae de sè, tanti nde serbiat in òntnia tempus, e apricant su lande detau de su bentu.
Biendo is barracellos brontos a sa tentura, is porcàrgios teniant su bestiàmene a sucicu po no iscasceddae de su tretu insoro; totu su prus, caligunu spiotau cicàt de afuriddae is matas de is fèmminas o de fae caligunu atru disatinu, tenendo spetu ca, colando-nce su tempus, is fèmminas si ndi'ant a istae.
Su lande a is pegos de mùxere ddis donàt late e a totus ddis poniat purpa, e sa petha fut prus bona e saboria. "Porcu ingrassau a lande" fut su bantidu de is porcàrgios, e teniant arrexone: non po nudda sa petha, su presutu e su sartìthu de Biddamanna furint famaos.
Oe non paret beru ma tando un'annada de lande fut un'errichesa po sa bidda: nde gaodiant unu pagu totus: is pegos, is òminis e is puxones puru; su cale, cando nce teniat lande, beniat meda tidoris e is casadores ddos cassant e ddos faiant a brodu.
Po su brexu de is casadores peri is sirbones, ci in annada mala furint strasingios allassorios, s'imbonant in purpa e in lardu e poniant a coro in su pesu. Censa pensae ca is marabigas, aciocando su lande e tudandoddu in atru logu, faiant cresce atras matas e imboschiànt peri is logos arelicos e is ospìlis prus malos.
In s'ieru in bidda s'intendiat peri su fragu de su lande, e peri is piciocheddos nde uxiant is buxacas prenas po ddu ponne, comente balla, a sa scopete de sammucu.
Is furuncos puru nde uxiant is buxacas prenas, de seguru non po giogae a iscopete ma po ammascae caligunu pegus urrèndiu, abbarrau a ingìriu de bidda, e po nde ddu leae a domu. Sa cosa axena, peroe, ist prànglu e no ist cena, e non sèmpere is cosas arrenesciant.

2

ULS subracomunale de Biddamanna Strisàili 5 de su mese de làmpadas 2025

Is meres de domu prugànt a pilu piticu su lande de orròali, ddu scuguddànt e isceberànt su prus mannu e avetuiu e ddu uddiant, cun troco, àintro de una pinjiada, po fae su speru. No iat a èssere una grandu cosa, peroe noe toddiat su famene e no ddi faiant mancu su 'ruxu. Ist abbarrau a diciu su narre "No nce tenet mancu speru", po nae ca mancat totu. In tempus de guerra poi, in mancànthia de atru, si papat su lande turrau in su forroníle; e is bècias, cun su lande turrau e mòliu, si faiant su cafè, e naràint ca fut bonu.

3

Po nde iscie de prus

Su lande prus nodiu in Sardigna est su de s'ìlixi, de su suèrgiu e de s'orròali. Mancari a oe bènglat sèmpere bidu comente papòngiu po is porcos, calincunu nde ddi at bogau peri s'abbardente e, comente aus lìxu in su cuntu, nci at calincunu chi ddu impreat galu po fae su cafè.

"Ist" est sa de tres persones singulare de su tempus presente de su verbu èssere = EST

Is imàgines ddas aus fatas cun s'intelligèntzia artificiale.

Condividi:
Press This X Facebook
Customize buttons
Loading...

Related
Biddamanna, su laboratòriu "Su contu de is didus de sa manu" organizadu dae s'ULS Ogiastra
24 July 2024
In "Annualidade 2023"

Biddamanna, eris su laboratòriu "Su contu de is didus de sa manu"
26 July 2024
In "Annualidade 2023"

Su contu de Paschigedda: ischedas de colorare e imprentare pro s'iscola primària
20 December 2023
In "arzana"

SENZA CATEGORIA

Published by ulsogliastra

View all posts by ulsogliastra

‹ Previous
Allegant de nois: s'atividade musicale de s'Uls Tortolì in L'Unione Sarda

Next ›
Eris su laboratòriu "Unu pisci est unu pisci" in sa biblioteca de Gelisuli

Leave a comment

Blog at WordPress.com.
Modifica Statistiche